

M.A.Part I

Semesterwise Syllabus

Semester I

Paper No. 1 Epistemology (Indian)

Paper No. 3 Moral Philosophy Part I

Paper No. 5 Basic Concepts in Political Philosophy - Part II

OR

Modern Indian Philosophers Part I

Paper No. 7 Samikhya Darshan

or

Vedant Darshan Part I

Semester II

Paper II Metaphysics (Indian)

Paper IV Moral Philosophy Part II

Paper VI Basic Concepts in Political Philosophy Part II

or

Modern Indian Philosophers Part II

Paper VIII Toga Darshan

or

Vedant Daershan Part II

मराठी रूपांतर
एम. ए. भाग 1 तत्त्वज्ञान
सेमिस्टर 1

पेपर कं.-1	ज्ञानशास्त्र (भारतीय)
पेपर कं.-2	नैतिक तत्त्वज्ञान भाग- 1
पेपर कं.-3	राजकीय तत्त्वज्ञानातील मुलभूत संकल्पना भाग- 1
	किंवा
	आधुनिक भारतीय तत्त्वज्ञान भाग -1
पेपर कं.-4	सांख्य- दर्शन
	किंवा
	वेदांत दर्शन भाग -1

मराठी रूपांतर
एम. ए. भाग 1 तत्त्वज्ञान
सेमिस्टर 2

पेपर कं.-1	सत्ता शास्त्र (भारतीय)
पेपर कं.-2	नैतिक तत्त्वज्ञान भाग -2
पेपर कं.-3	राजकीय तत्त्वज्ञानातील मुलभूत संकल्पना भाग -2
	किंवा
	आधुनिक भारतीय तत्त्वज्ञान भाग- 2
पेपर कं.-4	योग दर्शन
	किंवा
	वेदांत दर्शन भाग- 2

M.A. Part-I (Philosophy)
Epistemology (Indian)
Part -I (Compulsory)
Semester- I

1)		The Nature of Cognition :
	a)	Definition and Nature of Prama
	b)	Definition and Nature of Pramana.
	c)	Kinds of Pramana.
2)		Concept of Perception :
	a)	Definition and Nature of Perception
	b)	Kinds of Perception
	c)	Theories of Perception according to Buddhism and Nyaya Darshan.
3)		A brief study of the following Pramanas :
	a)	Anuman
	b)	Upamana and Sabda
	c)	Arthapatti and Anupalabdhi
4)		Theories of Perceptual error :
	a)	Akhyati and Anyathakhyati
	b)	Atmakhyati and Asatkhyati
	c)	Anirvacaniyakhyati :

M.A. Part-I (Philosophy)
Metaphysics (Indian)
Part -II (Compulsory)
Semester- II

1)		Concept of Dravya :
	a)	Classification of Padarthas according to vaisesika.
	b)	Classification of Dravyas according to Jainism
	c)	Classification of Tattvas according to samkhya.
2)		Concept of Causality :
	a)	Satkaryavada and Asatkaryavada
	b)	Parinamavada and vivartavada.
	c)	Pratityasamutpada
3)		Concept of self :
	a)	Nature of self according to carvaka
	b)	Nature of self according to Jainism
	c)	Nature of self according to Buddhism and Vaisesika.
4)		Concept of Universals and Particulars :
	a)	Nature of Universals and Particulars
	b)	Nature of Universals and Particulars according to Nyaya Darshan.
	c)	Nature of Universals and Particulars according to Buddhism

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग— 1 तत्वज्ञान
ज्ञानशास्त्र (भारतीय)
पेपर—1 अनिवार्य
सत्र पहिले

1)		ज्ञानाचे स्वरूप :
	अ)	प्रमा — व्याख्या व स्वरूप
	ब)	प्रमाण — व्याख्या व स्वरूप
	क)	प्रमाणांचे प्रकार
2)		संवेदनेची संकल्पना :
	अ)	संवेदन — व्याख्या व स्वरूप
	ब)	संवेदन — प्रकार
	क)	संवेदनेचे सिध्दांत — बौद्ध व न्याय दर्शन
3)		प्रमाणांचा अभ्यास :
	अ)	अनुमान
	ब)	उपमान आणि भाब्द
	क)	अर्थापत्ती आणि अनुपलब्धि
4)		ख्याति सिध्दांत
	अ)	अख्याति आणि अन्यथा ख्याति
	ब)	आत्मख्याति आणि असत्ख्याति
	क)	अनिर्वचनिय ख्याति

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग- 2 तत्वज्ञान
सत्ताशास्त्र (भारतीय)
पेपर-2 अनिवार्य
सत्र दुसरे

1)		द्रव्य संकल्पना :
	अ)	पदार्थाचे वर्गीकरण – वै शेषिक दर्शन
	ब)	द्रव्याचे वर्गीकरण – जैन दर्शन
	क)	सांख्यिकृत तत्वांचे वर्गीकरण
2)		कारण संकल्पना :
	अ)	सत्कार्यवाद आणि असत्कार्यवाद
	ब)	परिणामवाद आणि विवर्तवाद
	क)	प्रतीत्यसमुत्पाद
3)		आत्मा / जीव संकल्पना
	अ)	आत्म्याच्या स्वरूपाविषयी चार्वाकांचे मत
	ब)	जैनांच्या मते जीवाचे स्वरूप
	क)	बौद्ध आणि वै शेषिकांच्या मते आत्म्याचे स्वरूप
4)		सामान्य आणि विशेषांची संकल्पना :
	अ)	सामान्यांचे व विशेषांचे स्वरूप
	ब)	न्याय दर्शनानुसार सामान्य आणि विशेषांचे स्वरूप
	क)	बौद्ध दर्शनानुसार सामान्य आणि विशेषांचे स्वरूप

Books for Reading

1.	Datta D.N. :	Six Ways of knowing, University of Calcutta, 1950
2.	Athalye and Bodas (Trans and ed.) :	Tarkasangraha of Annambhatta, Bori, Pune 1963
3.	Chatterjee :	The Nyaya theory of knowledge
4.	के.रा. जोशी :	न्याय सिध्दांत मुक्तावली (अनु.)
5.	डॉ.सौ.नलिनी चाफेकर :	तर्कसंग्रह (मराठी अनुवाद व विवेचन यासह) प्रकाशन- म.ग. चाफेकर, पुणे.
6.	के.रा. जोशी :	(अनु.) न्यायसिध्दांत मुक्तावली.
7.	M.Hiriyanna :	Outlines of Indian Philosophy.
8.	B.G. Ketkar :	भारतीय तत्वज्ञानाची रूपरेखा (अनु.)
9.	श्री.निवास दीक्षित :	भारतीय तत्वज्ञान

10.	डॉ.त्र.ना. जोशी :	भारतीय तत्त्वज्ञानाचा बृहद् इतिहास
11.	पी. डी. चौधरी	भारतीय तत्त्वज्ञान
12.	दे.द. वाडेकर	मराठी तत्त्वज्ञान महाकोश (1,2,3 खंड)

M.A. Part-I (Philosophy)
Moral Philosophy
Part -I (Compulsory)
Semester - I

1)		Introduction :
	a)	Definition and problems of Meta- Ethics
	b)	Normative Ethics and Meta-Ethics
	c)	Classification of Meta-Ethical Theories
2)		Kantian Ethics :
	a)	Goodwill, Duty and Moral law
	b)	Nature and kinds of Imperatives
	c)	Categorical Imperatives.
3)		Mill's Utilitarianism :
	a)	Nature and Background
	b)	Principle of Utility
	c)	Utility and Justice
4)		Ethical Naturalism :
	a)	G.E. Moores Notion of Good
	b)	Criticism of Naturalism
	c)	Naturalistic fallacy

M.A. Part-I (Philosophy)
Moral Philosophy
Part -I (Compulsory)
Semester - II

5)		Emotivism :
	a)	Definition and Nature of Emotivism
	b)	Stevenson's Emotive Theory
6)		Prescriptivism :
	a)	Definition and Nature of Prescriptivism
	b)	R.M. Hare's theory of Prescriptivism
	c)	Criticism and Evaluation
7)		Descriptivism :
	a)	Definition and Nature of Descriptivism
	b)	Geach's Theory of Descriptivism
	c)	Philippa Foot's Theory of Descriptivism
8)		Non-Naturalism :
	a)	Nature and Background of Non-Naturalism
	b)	Objectivism and Intuitionism
	c)	Nowell smith's Criticism about Intuitionism.

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग— 1 तत्वज्ञान
नैतिक तत्वज्ञान पेपर— I
सत्र पहिले

1)		प्रास्ताविक
	अ)	अधि-नीतिशास्त्र – व्याख्या व स्वरूप
	ब)	आदर्शात्मक नीतिशास्त्र व अधि-नीतिशास्त्र
	क)	अधि-नीतिशास्त्रीय सिद्धांतांचे वर्गीकरण
2)		कांटचे नीतिशास्त्र
	अ)	भुभु संकल्प कर्तव्य आणि नैतिक नियम
	ब)	आदेशांचे स्वरूप व प्रकार
	क)	निरुपाधिक आदेशा
3)		मिल्लचा उपयुक्ततावाद
	अ)	स्वरूप व पार्वभूमी
	ब)	उपयुक्ततेचे तत्व
	क)	उपयुक्तता आणि न्याय
4)		नीतिशास्त्रीय निसर्गवाद
	अ)	जी.ई. मूर यांची 'चांगले' ही संकल्पना
	ब)	निसर्गवादा वरील टीका
	क)	प्राकृतिक हेत्वाभास

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग— 1 तत्वज्ञान
नैतिक तत्वज्ञान पेपर— II
सत्र दुसरे

1)		भावनिकतावाद
	अ)	भावनिकतावाद – व्याख्या व स्वरूप
	ब)	स्टीव्हनसनची भावनिकता उपपत्ती
2)		आदे गैत्मकवाद
	अ)	आदे गैत्मकवाद – व्याख्या व स्वरूप
	ब)	आर. एम. हेअरची आदे गैत्मकवादाची उपपत्ती
	क)	परीक्षण व मूल्यमापन
3)		वर्णनवाद
	अ)	वर्णनवाद – व्याख्या व स्वरूप
	ब)	‘गीच’ यांची वर्णनवादी उपपत्ती
	क)	‘फिलिपा फूट’ची वर्णनवादी उपपत्ती
4)		अ- निसर्गवाद
	अ)	अनिसर्गवादाचे स्वरूप व पार्श्वभूमी
	ब)	वस्तुनिष्ठतावाद आणि अंतःप्रज्ञावाद
	क)	अंतःप्रज्ञावादासंबंधी नॉवेल स्मिथ यांची टीका.

Books for Reading

1.	Paton H.J.	The Moral Law Kant,s Groundwork of the Metaphysics of Morals, Hute chinson University Press
2.	Mill J.S.	Utilitarianism Everyman’s Library, London
3.	Moore G.E.	Principia Ethica
4.	Smith Nowell	Ethics
5.	Stevenson C.L.	Ethics & Language

6.	Hare R.M.	Language of Morals
7.	Hudson W.D.	Modern Moral Philosophy Macmillan, 1983
8.	Foot, Philippa	Theories of Ethics
9.	Warnock, Mary	Ethics since 1900
10.	दीक्षित श्रीनिवास	नीतिमीमांसा (आवृत्ती दुसरी) महाराष्ट्र ग्रंथ भांडार – कोल्हापूर.
11.	दीक्षित श्रीनिवास	इ.स. 1900 पासूनचा नीतिविचार (अनु.) कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
12.	देगांधे दि.य.	नीति शास्त्राचे प्रश्न
13.	रेगे मे.पु.	पाश्चात्य नीति शास्त्राचा इतिहास
14.	बखले सु.वा.	आदर्श नीति शास्त्र
15.	गायधने सुरेंद्र	मूल्यनिवेदन : एक अतिनीतिशास्त्रीय चिकित्सा (प्रगतीशील प्रकाशन, नागपूर)

M.A. Part-I (Philosophy)
Basic Concepts in Political Philosophy
Part-I
Semester - I

1)		The Concept of Freedom :
	a)	The meaning of Freedom
	b)	Determinism and indeterminism
	c)	J.S. Mill's Concept of freedom
2)		The Concept of Equality :
	a)	The meaning of Equality
	b)	Various aspects of Equality
	c)	Mahatma Phule and Dr.Ambedkar on Equality
3)		The Concept of Justice :
	a)	The meaning of Justice
	b)	Various aspects of Justice
	c)	John Rawal's Concept of Justice
4)		The Concept of Fraternity :
	a)	The meaning of Fraternity :
	b)	Equality, Freedom and Fraternity –their relation
	c)	Dr.B.R. Ambedkar on Fraternity

M.A. Part-I (Philosophy)
Basic Concepts in Political Philosophy
Part-I
Semester - II

1)		The Concept of Democracy
	a)	The Meaning and foundation of Democracy
	b)	H.J. Laski's Concept of Democracy
	c)	Pt. Nehru's Views on Democracy
2)		Neo Marxism and Socialism :
	a)	Diffence between Marxism and Neo Marxism
	b)	Gramscys concept of Hegimony, working Council
	c)	Luca's views on Neo Marxism
3)		Secularism :
	a)	The Meaning of secularism
	b)	Various Aspects of Secularism
	c)	The Indian Context of the Problem of Secularism
4)		Rights and Duties :
	a)	The Meaning of Rights and Duties
	b)	The Theory of Natural Right
	c)	Duties of Citizens

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग— 1 तत्वज्ञान
राजकीय तत्वज्ञानातील मूलभूत संकल्पना
पेपर— 1
सत्र पहिले

1)		स्वातंत्र्याची संकल्पना :
	अ)	स्वातंत्र्याचा अर्थ
	ब)	नियतीवाद व अनियतीवाद
	क)	जे.एस. मिल्लची स्वातंत्र्याची संकल्पना
2)		समतेची संकल्पना :
	अ)	समतेचा अर्थ
	ब)	समतेची विविध अंगे (पैलू)
	क)	महात्मा फुले आणि डॉ.आंबेडकर यांचे समताविशयक विचार
3)		न्यायाची संकल्पना :
	अ)	न्यायाचा अर्थ
	ब)	न्याय संकल्पनेची विविध अंगे (पैलू)
	क)	जॉन रॉलसची न्यायाची संकल्पना
4)		बंधुत्वाची संकल्पना :
	अ)	बंधुत्वाचा अर्थ
	ब)	समता, स्वातंत्र्य व बंधुता — संबंध
	क)	डॉ.बी.आर. आंबडेकर यांचे बंधुत्वविशयक विचार

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग— 1 तत्वज्ञान
राजकीय तत्वज्ञानातील मूलभूत संकल्पना
पेपर— 2
सत्र दुसरे

1)		लोक ाहीची संकल्पना :
	अ)	लोक ाहीचा अर्थ व आधारतत्त्वे
	ब)	एच.जे. लास्कीची लोक ाहीची संकल्पना
	क)	पं. नेहरूंचे लोक ाहीविषयक विचार
2)		नव मार्क्सवाद आणि समाजवाद
	अ)	मार्क्सवाद व नव मार्क्सवाद यातील फरक
	ब)	ग्रामसीची अधिसत्ता व कामगार परिषदेची संकल्पना
	क)	लुकाचे नवमार्क्सवादा संबंधिचे विचार
3)		धर्मनिरपेक्षतेची संकल्पना :
	अ)	धर्मनिरपेक्षतेचा अर्थ
	ब)	धर्मनिरपेक्षतेचे विविध पैलू
	क)	पंडित नेहरूंची धर्मनिरपेक्षतेविषयीची संकल्पना
4)		हक्क आणि कर्तव्ये :
	अ)	हक्क आणि कर्तव्ये यांचे अर्थ
	ब)	नैसर्गिक हक्काचा सिध्दांत
	क)	नागरिकांची कर्तव्ये

M.A. Part-I (Philosophy)
Basic Concepts in Political Philosophy
Part -III (a)
Books for Reading

1.	Problems of Political Philosophy	D.D. Raphael
2.	An Introduction to political Philosophy	Alan Ryan.
3.	Political Philosophy	Anthony Quinton
4.	Political Theory	Brecht
5.	The Theory of Justice	J. Rawls
6.	Political Theory	G.C. Field
7.	A History of political Theory	Sabine G.H.
8.	Republic	Plato
9.	On Liberty	J.S. Mill
10.	Equality	F.H. Tawn
11.	Political Ideals	C.D. Bruns
12.	Communist Manifesto	Karl Marx
13.	Philosophy of Right	Hegel
14.	Thinkers of Indian Renaissance	Bishop
15.	भारतीय राजकीय विचारवंत	भा.ल. भोळे
16.	राजकीय वि. लेशन	भा.ल. भोळे
17.	समाजिक तत्वज्ञान	हेमचंद्र धर्माधिकारी
18.	प्रारंभिक समाज एवं राजनीति द. नि	अ. गोकुलकुमार वर्मा
19.	विसाव्या शतकातील राजकीय विचारवंत (संपादित)	प्राचार्य डॉ.नागोराव कुंभार(प्रबोधन प्रकाशन नागपूर)
20.	विसाव्या शतकातील समाजशास्त्रज्ञ (संपादित)	प्राचार्य डॉ.नागोराव कुंभार(प्रबोधन प्रकाशन नागपूर)

M.A. Part-I (Philosophy)
Modern Indian Philosophers
Part -I
Semester - I

1)		Vivekananda :
	a)	Practical Vedanta
	b)	Universal Religion
	c)	Views on Education
2)		Aurobindo :
	a)	The Concept of Evolution
	b)	Mind and supermind
	c)	The Concept of Integral Yoga
3)		Lokmanya Tilak :
	a)	The Concept of Swaraj & Views on Swadeshi
	b)	Critique of Bhagadgita - Karmayoga
	c)	The Concept of National Education
4)		M.K. Gandhi :
	a)	Truth and Non-Violence and Ends and means
	b)	Satyagraha, meaning Principles and Nature
	c)	Various Satyagrahas Carried out by M.K.Gandhi

M.A. Part-I (Philosophy)
Modern Indian Philosophers
Part -II
Semester - II

1)		Ravindranath Tagore :
	a)	Religion of Man
	b)	Views on Nature and Art
	c)	Views on Education
2)		Dr. S. Radhakrishnan
	a)	Intellect and Intuition
	b)	Idealistic View of Life

	c)	Views on Education
3)		Dr.B.R. Ambedkar :
	a)	Freedom, Equality and fraternity
	b)	Dhamma and Dharma
	c)	Views on Education
4)		J. Krishnamurthy :
	a)	J. Krushnamurthy's Concept of Deconditioning and Self - awareness
	b)	Freedom from the known
	c)	J. Krushnamurthy's views on Education

मराठी रूपांतर

एम.ए. भाग— 1 तत्वज्ञान आधुनिक भारतीय तत्वज्ञ पेपर— 1 सत्र पहिले

1)		विवेकानंद :
	अ)	व्यावहारिक वेदान्त
	ब)	वैदिक धर्म
	क)	विक्षणविशयक विचार
2)		अरविंद :
	अ)	उन्नयन संकल्पना
	ब)	मन आणि अतिमानस
	क)	एकात्मिक योगाची संकल्पना
3)		लोकमान्य टिळक :
	अ)	स्वराज्याची संकल्पना व स्वदेशी विषयक विचार
	ब)	भगवद्गीतेवरील भाष्य— कर्मयोग
	क)	राष्ट्रीय विषयक विचार
4)		महात्मा गांधी :
	अ)	सत्य, अहिंसा, साध्य व साधन
	ब)	सत्याग्रह — अर्थ, तत्त्वे व स्वरूप
	क)	महात्मा गांधीजींनी केलेले विविध सत्याग्रह

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग— 1 तत्वज्ञान
आधुनिक भारतीय तत्वज्ञ पेपर— 2
सत्र दुसरे

1)		रविद्रनाथ टागोर :
	अ)	मानवधर्म
	ब)	निसर्ग व कलाविशयक विचार
	क)	शिक्षणविषयक विचार
2)		डॉ. एस.राधाकृष्णन :
	अ)	बुद्धि आणि अंतःप्रज्ञा
	ब)	जीवनविशयक आद र्वादी दृष्टीकोन
	क)	ि शिक्षणविशयक विचार
3)		डॉ.बी.आर. आंबेडकर :
	अ)	स्वातंत्र्य, समता व बंधूता
	ब)	धम्म आणि धर्म
	क)	ि शिक्षणविशयक विचार
4)		जे.कृष्णमूर्ती
	अ)	जे.कृष्णमूर्तीची निरूपाधिकतत्त्वाची व आत्मप्रत्ययाची संकल्पना
	ब)	ज्ञातापासून स्वातंत्र्य
	क)	जे.कृष्णमूर्तीचे शिक्षणविषयक विचार

Books for Reading and References

1.	विवेकानंद ग्रंथावली	रामकृष्णमठ प्रका ान
2.	Selections from The complete works of Swami Vivekananda	-----”-----
3.	Philosophy of Shri. Aurobindo	Dr.Ramnath Sharma
4.	Introduction to shri.Aurobindo's Philosophy	DR.S.K. Maitra
5.	मुक्तिगाथा महामानवाची	प्राचार्य ि त्वाजीराव भोसले
6.	Hind-Swaraj	M.K. Gandhi

7.	Satyagraha	N.K. Bose
8.	सत्याचे प्रयोग	महात्मा गांधी
9.	सत्याग्रह – महात्मा गांधीचा दृष्टिकोण	प्रा. डॉ. नागोराव कुंभार (प्रबोधन प्रकाशन लातूर)
10.	समग्र लोकमान्य टिळक	खंड – 6 वा, केसरी प्रकाशन पुणे.
11.	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर	डॉ.भालचंद्र फडके श्री.विद्या प्राकाशन
12.	बुद्ध आणि त्यांचा धम्म	डॉ.आंबेडकर (अनु.) म.भि.चिटणिस
13.	रविंद्रनाथ टागोर – (अनुवादित)	डॉ.ग.ना. जोशी
14.	आधुनिक भारत	आचार्य जावडेकर
15.	Modern Indian Thought	Prin.V.S. Narawane
16.	ज्ञातापासून मुक्ती	जे.कृष्णमूर्ती
17.	प्रथम अर्थात अंतिम मुक्ती	जे.कृष्णमूर्ती
18.	भारतीय राजकीय विचारवंत	डॉ. भा.ल.भोळे
19.	जीवनमुल्ये	जे.कृष्णमूर्ती
20.	जे. कृष्णमूर्ती विशेषांक – विचारशलाका	डॉ. नागोराव कुंभार (शिवनगर – लातूर)

M.A. Part-I (Philosophy)
Samkhya Darshan Part -VII
Semester - I
Samkhya Darshan

1)		Samkhya : An Introduction
	a)	Nature of Samkhya Philosophy
	b)	Relation between samkhya – Yoga philosophy
	c)	Nature of suffering, Three kinds of suffering, Means for the removal of suffering
2)		Prakrti
	a)	Nature and Proofs for the existences of Prakrti [Ultimate cause]
	b)	Theory of causation [satkaryavada]
	c)	Evolution of Prakrti
3)		Purusa :
	a)	Nature and proofs for the existence of Purusa
	b)	Plurality of Purusas

4)		Other Concepts :
	a)	Bondage and Liberation
	b)	Nature and objectives of pramanas
	c)	Theory of three Guna's

M.A. Part-I (Philosophy)
Samkhya Darshan Part -VII
Semester - II
Yoga Darshan

5)		Yoga – An Introduction
	a)	Nature of Yoga Philosophy
	b)	Chittavrttis, Vrttis- Praman, Viparyaya, vikalpa, Nidra, smrti
	c)	Chittabhumi- Ksipta, Mudha, Viksupta, Ekagra, Niruddha
6)		Ashtang-Yoga and Samadhi
	a)	Eightfold – Path of Yoga System -Yama, Niyama, Asana, Pranayama, Pratyahara, Dharana, Dhyana, Samadhi.
	b)	Kinds of Samadhi Samprajnata and Asamprajanta samadhi (Sabeeja and Nirbeeja samadhi)
7)		Klesas and Kaivalya :
	a)	Klesas- Avidya, Asmita, Raga, Dvesa, Abhinivesa
	b)	Kaivalya (Liberation)
8)		Isvara :
	a)	Yoga and Isvara- Nature, Importance and proofs for the existence Isvara.
	b)	Importance of Yoga Philosophy in the modern world

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग- 1
सांख्य – योग दर्शन पेपर- 4
सत्र पहिले
“सांख्य दर्शन”

1)	सांख्य दर्शन – प्रास्तविक
अ)	सांख्य तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप
ब)	सांख्य- योग तत्त्वज्ञानातील संबंध
क)	दुःखाचे स्वरूप, दुःखाचे तीन प्रकार, दुःख निवारण्याचे मार्ग
2)	प्रकृती
अ)	प्रकृतीचे स्वरूप आणि प्रकृतीच्या अस्तित्वाविषयीचे युक्तिवाद
ब)	कार्यकारण सिद्धांत (सत्कार्यवाद)
क)	प्रकृतीची उत्क्रांती
3)	पुरुष
अ)	पुरुषाचे स्वरूप आणि पुरुषाच्या अस्तित्वाविषयीचे युक्तिवाद
ब)	पुरुष बहुत्व
4)	अन्य संकल्पना
अ)	बंध आणि कैवल्य (मोक्ष)
ब)	प्रमाण – स्वरूप व उद्दिष्टे
क)	त्रिगुण सिद्धांत

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग— 1
योग दर्शन पेपर— 4
सत्र दुसरे

	योग दर्शन
5)	योग – प्रास्ताविक
अ)	योग तत्वज्ञानाचे स्वरूप
ब)	चित्तवृत्ती, वृत्तीचे प्रकार— प्रमाण, विपर्यय, विकल्प, निद्रा आणि स्मृती
क)	चित्तभूमि— क्षिप्त, मूढ, विक्षिप्त, एकाग्र आणि निरुद्ध
6)	अष्टांगयोग आणि समाधी
अ)	योग—अष्टांगमार्ग यम, नियम, आसन, प्राणायाम, प्रत्याहार, धारणा, ध्यान, समाधी
ब)	समाधीचे प्रकार संप्रज्ञात समाधी (सबीज समाधी) असंप्रज्ञात समाधी (निर्बीज समाधी)
7)	क्लेश आणि कैवल्य
अ)	क्लेश— अविद्या, अस्मिता, राग, द्वेष अभिनिवेश
ब)	कैवल्य (मोक्ष)
8)	ईश्वर
अ)	योग आणि ईश्वर— स्वरूप, महत्त्व आणि ईश्वराच्या अस्तित्वाची सिध्दी
ब)	आधुनिक जगातील योग तत्वज्ञानाचे महत्त्व

Books for Reading

1.	Esther A. Soloman	‘The Commentaries of the Samkhya Karika – A Study’ Ahmadabad-1974
2.	Pulimbechari Chakravarti	‘Origion and Development of Samkhya System of Thought’ Calcutta-1950
3.	Anima Senagupta	‘Classical Samkhya- A Critical Study’ Lucknow- 1969
4.	S. Radhakrishnan	‘Indian Philosophy’ Vol.II
5.	Dvivedi M.N. (Tr.)	‘Patanjali’s Yogasutra’ ‘Adyar’-1947
6.	Surendranath	‘The Study of Patanjali, Calcutta-1920

	Dasgupta	
7.	Sri Aurobindo	‘The Synthesis of Yoga’
8.	Jadunath Sinha	‘Outlines of Indian Philosophy’
9.	श्रीनिवास दीक्षित	भारतीय तत्त्वज्ञान
10.	डॉ.ग.ना. जोशी	भारतीय तत्त्वज्ञानाचा बृहदइतिहास खंड 2
11.	भा.ग. केतकर	भारतीय तत्त्वज्ञानाचे रूपरेषा
12.	कोल्हटकर के. के.	भारतीय मानसशास्त्र अथवा सार्थ आणि सविवरण पातंजलि योगदर्शन

M.A. Part-I (Philosophy)
Vedant Darshan Part -IV
Semester - I
[Shankara]

1)	Early Vedic Literature :
a)	Samhita, Brahmanes, Aranyake, and Upanishadas.
b)	Vedic Deities [Devata]- Monotheism and Polytheism
c)	Nature of Prasthantrayi
2)	The Advaita Vedanta of Shankara :
a)	Nature of ultimate Reality – Brahman as Absolute Reality
b)	Brahman as Atman (Sat, Cit, Ananda)
c)	Para Brahman and Apra Brahman (Brahman and Isvara)
3)	Illusory character of the world :
a)	Jaganmithya – Badhitattvatha, (बाधितत्वात्) Kshanika (क्षणिक) Dik, Kal and Cause-effect relation (दिक्,काल, व कार्यकारण संबंध) Namarupa (नामरूप) Jadatattvata.
b)	Mayavada, Satatraya Theory, Maya and Avidya.
c)	Theory of Knowledge
4)	Theory of Self :
a)	The nature of Self
b)	Ekatmavada and Anekavada
c)	Shankara Interpretation of Tat Tvam Asi.

M.A. Part-I (Philosophy)
Vedant Darshan Part -IV
Semester - II

[Ramanuja, Madhav and Nimbarka]

5)	Ramanuja : The Philosophy of visistadvaita
a)	Chit, Achit and Isvar
b)	Tat Tvam Asi
c)	Theory of knowledge.
6)	Ramanuja's views on metaphysics
a)	Nature and Reality of the world
b)	Relation between Isvar, man the world.
c)	Nature of individual Self (Jiva)
7)	The Dvaitavada of Madhva :
a)	Madhva's Critique of Advaita and Visistadvaita
b)	Concept of Bheda- Five kinds of Bheda.
c)	Reality of the world
8)	Dvaitadvaitavada of Nimbarka :
a)	Rejection of Nirguna Brahma and Maya
b)	The Three Tattvas – Brahma, Cit and Achit
c)	Nature of Jiva and Moksa

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग— 1 (तत्त्वज्ञान)
वेदान्त दर्शन पेपर— 4
सत्र पहिले
(शंकराचार्य)

1)	प्राचीन वेदवाङ्मय :
अ)	संहिता, ब्राह्मणे, आरण्यके व उपनिशदे
ब)	वैदिक देवता — एके वरवाद आणि अनेके वरवाद
क)	प्रस्थानत्रयीचे स्वरूप

2)	भांकराचार्यांचा अद्वैत वेदान्त :
अ)	अंतिम सत्याचे स्वरूप – ब्रह्म हेच एकमेव सत्य
ब)	ब्रह्म हाच आत्मा (सत्, चित्, आनंद)
क)	परब्रह्म आणि अपरब्रह्म (ब्रह्म आणि ईश्वर)
3)	जगताचे भासमान स्वरूप :
अ)	जगन्मि या –बाधितत्वात, क्षणिक, दिक्-काल व कार्य-कारण संबंध, नामरूप, जडत्वात
ब)	मायावाद, सत्तात्रयसिंधांत, माया आणि अविद्या
क)	ज्ञानमीमांसा
4)	जीव सिंधांत
अ)	जीवाचे स्वरूप
ब)	एकात्मवाद आणि अनेकवाद
क)	तत् त्वम असि – भांकराचार्य

मराठी रूपांतर
एम.ए. भाग- 1 (तत्त्वज्ञान)
वेदान्त दर्शनी पेपर- 4
सत्र दुसरे
(रामानुज, मध्वाचार्य, निंबार्क)

5)	रामानुजाचार्यांचे विंशतद्वैत मत
अ)	चित्, अचित् आणि ईश्वर
ब)	तत् त्वम असि
क)	ज्ञानमीमांसा
6)	श्रामानुजाचे सत्ता त्वास्मविशयक विचार
अ)	जगताचे स्वरूप आणि सत्यत्व
ब)	ईश्वर, मनुश्य आणि जगत यांच्यातील संबंध
क)	जीवाचे स्वरूप
7)	मध्वाचार्यांचा द्वैतवाद :
अ)	अद्वैत आणि विंशतद्वैत यावरील मध्वाचार्यांची टीका.
ब)	भेदाची संकल्पना – भेदाचे पाच प्रकार
क)	जगताचे सत्यत्व

8)	निंबार्काचे द्वैताद्वैतवाद :
अ)	निर्गुण ब्रह्म आणि माया यावर केलेली टीका.
ब)	ब्रह्म, चित् आणि अचित् – तीन तत्वे
क)	जीव आणि मोक्षाचे स्वरूप

Books for Reading

1.	T.M.P. Mahadevan	‘The Philosophy of Advaita’ Madras-1957
2.	M.V.K. Ayer	‘Philosophy of Advaita’ Asia/Allied Publication
3.	P.N. Srinavasachari	‘Philosophy of Visistavada’ Adyar Library, Madras.
4.	Dr.S.N.Das Gupta	‘A History of Indian Philosophy’
5.	Dr. Anima Sengupta	‘A Critical Study of Ramanjua’s Philosophy’ Motilal Banarasidas
6.	S.M. Srinavasachari	‘Advaita and Vivartavada’ Delhi-1976
7.	T.P. Ramchandra	‘Dvaita Vedanta’
8.	B N.K. Sharma	‘Philosophy of Madhavacarya’ Bhartiya Vidya Bhavan - Mumbai
9.	Swami Taspasyananda	‘Bhakti School of Vedanta’ Madras-1990
10.	M.C. Parekh	‘Sri Vallabhacarya Life, Teaching and Movement – A Religion of Grace’
11.	Mrudula L Mafatia	‘The Philosophy of Vallabhacarya’ Delhi-1967
12.	R.G. Bhandarkar	‘Vaishnavism, Saivism and minor Religious System Varanasi 1965
13.	K.C. Bhattacharya	‘Studies in Vedantism’
14.	श्रीनिवास दीक्षित	भारतीय तत्त्वज्ञान
15.	डॉ.ग.ना. जोशी	भारतीय तत्त्वज्ञानाचा बृहद्इतिहास खंड 3
16.	भा.ग.केतकर	भारतीय तत्त्वज्ञानाची रूपरेषा